



ความแข็งแรงของหินทราย สกัดสู่งานศิลป์
ที่มีลวดลายงดงามอ่อนช้อยได้ด้วยใจ

นายสุนทร โสวาปี

Mr. SUNTORN SOWAPEE

เกิดเมื่อ พ.ศ. 2479

Date of birth : 1936

อายุ : 80 ปี

80 Years of age

ที่อยู่ : 27 หมู่ 4 ตำบลคลองสระบัว

Address : 27 Moo 4, Klong Sa Bua Sub-district,

อำเภอพระนครศรีอยุธยา

Phra Nakhon Si Ayutthaya District,

จังหวัดพระนครศรีอยุธยา 13000

Phra Nakhon Si Ayutthaya Province 13000

โทร. 089-903-3131

Tel. 089-903-3131

ประวัติการทำงานและแรงบันดาลใจ

“ศิลปะการแกะสลักหินทราย” ได้รับอิทธิพลมาจากเขมร ความรุ่งเรืองในยุคราชอาณาจักรขอมก่อให้เกิดงานศิลป์ที่ยิ่งใหญ่ส่งผ่านอารยธรรมร่วมสู่แผ่นดินไทยที่สืบทอดจากรุ่นสู่รุ่นและด้วยฝีมือของช่างไทย “ครูสุนทร โสวาปี” หนึ่งในตำนานช่างแกะสลักหินจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ผู้รังสรรค์หินที่แข็งแกร่ง ผ่านการแกะสลักด้วยทักษะเชิงช่างที่ชำนาญผสมผสานกับหัวใจที่หลงใหลในงานแกะสลักหินทราย สามารถสร้างคุณค่างานที่งดงามให้คงอยู่ตราบทุกวันนี้

ครูสุนทร เดิมประกอบอาชีพช่างตัดผม ต่อมาได้เรียนรู้และสัมผัสงานแกะสลักหินทราย โดยได้รับการถ่ายทอดจากพี่ช้องภรรยาที่ทำอาชีพนี้มาก่อน จึงตัดสินใจละทิ้งอาชีพเดิมหันมาสร้างสรรค์งานศิลป์บนหินทราย ที่หลายคนบอกว่าเหนียวและยาก หากแต่ครูสุนทรกับเปล็ดเพลินที่จะรังสรรค์ “หิน” อันหยาบกระด้างให้กลายเป็นความงดงามวิจิตรบรรจงทรงคุณค่างานศิลป์บนแผ่นศิลาได้อย่างน่าประทับใจ

เอกลักษณ์งานและเทคนิคสำคัญ

การสร้างสรรค์เอกลักษณ์และเสน่ห์งานแกะสลักหินให้ได้ผลงานที่ใกล้เคียงกับงานหินทรายโบราณ เสมือนได้ย้อนรอยความงามบนเส้นทางอันรุ่งเรืองของศิลปะเมื่อครั้งอดีต ด้วยประสบการณ์ของครูสุนทรที่ต้องอาศัยใจรัก เรียนรู้การใช้เครื่องมือ เทคนิคการสกัด เชาะ ถาก แกะ และการขัดหิน ฝึกฝนจนเกิดความชำนาญในการสร้างสรรค์ผลงานจนเป็นที่เลื่องลือทั่วทั้งพระนครศรีอยุธยา ด้วยการให้ความสำคัญตั้งแต่การเลือกหาวัตถุดิบ “หิน” ที่นำมาใช้ต้องมีเนื้อละเอียดเนื้อแน่น ไม่เป็นชั้น ๆ เมื่อสะกัดจะได้ไม่กรอบ แตกหักง่าย และภายในหินจะต้องไม่มีหินฟากซึ่งเป็นหินที่เนื้อไม่ดี เนื้อจะแข็งเหมือนหินแกรนิตหรืออาจจะมีเนื้อดินปนอยู่ ทำให้เวลาแกะสลักงานอาจจะเกิดความเสียหายได้ และด้วยประสบการณ์กว่า 60 ปี ทำให้เกิดความชำนาญในการเลือกหินที่มีคุณภาพ โดยส่วนใหญ่จะใช้หินทรายจากอำเภอลำลูกเกด จังหวัดนครราชสีมา ซึ่งถือได้ว่าเป็นแหล่งหินทรายชั้นดี อีกทั้งพิถีพิถันในการเลือกใช้หินทรายเขียวและหินทรายเหลืองในการนำมาแกะสลักตามความต้องการของลูกค้าที่สั่งทำได้อย่างเหมาะสม

แกะสลักหิน STONE CARVING



พระนาคปรก / Nak Prok Buddha

“การสอนให้คนที่มาเรียนรู้ สอนอย่างเดียว อาจจำไม่ได้ ต้องลงมือทำเอง ด้วยถึงจะเข้าใจง่องแท้”

จากประสบการณ์ของครุสุนทรที่สั่งสมมา ก่อเกิดเป็นความเชี่ยวชาญและชำนาญในการทำหนดขนาด สัดส่วนของงานในการแกะสลักหินทรายได้ออกมาให้ใกล้เคียงกับงานโบราณ ผากผลงานอันเป็นที่ประจักษ์พร้อมทั้งอนุรักษ์งานศิลปอันทรงคุณค่า จนเป็นที่ยอมรับในผลงาน อาทิ การแกะสลักเศียรพระพุทธรูป หินทรายศิลปะอยุธยา เพื่อนำไปบูรณะต่อกับองค์พระพุทธรูปหินทรายเดิม ที่หน้าพระอุโบสถวัดไชยวัฒนาราม จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ซึ่งเป็นงานสลักที่ต้องใช้ความละเอียด ประณีตเพื่อให้สัดส่วน ขนาด และรูปแบบทางศิลปะที่มีความใกล้เคียงกับของเดิมมากที่สุด รวมถึง “ธรรมจักร” ที่วัดเขาติสสภ จังหวัดสุพรรณบุรี เป็นงานแกะสลักหินทรายที่สะท้อนศิลปะตามยุคสมัยในงานพุทธศิลป์และสุดยอดผลงานที่ใช้เวลาแกะสลักยาวนานถึง 20 ปี “แผ่นทับหลังนารายณ์บรรทมสินธุ์” ซึ่งครุสุนทรต้องคิดค้นเทคนิควิธีในการแกะสลักและประดิษฐ์อุปกรณ์เครื่องมือเพื่อให้สามารถสกัดงานได้อย่างที่ใจต้องการ ไม่ให้หินบิ่นหัก ได้ร่องชั้นลึก คม สวยงาม ความอ่อนช้อย ตระการตาและสะกดทุกสายตาที่ได้พบเห็น และได้มีโอกาสถวายพระพุทธรูปปางนาคปรกแก่สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ซึ่งสร้างความภาคภูมิใจให้กับครุสุนทรเป็นอย่างยิ่ง

การถ่ายทอดภูมิปัญญา

องค์ความรู้เหล่านี้ถูกถ่ายทอดจากรุ่นสู่รุ่น ปัจจุบันทายาทของครุสุนทรทั้งลูกชายและลูกสาวได้รับช่วงต่อในการสืบสานงานศิลปะที่เคียงข้างอารยธรรมโบราณมาจนถึงยุคปัจจุบัน อีกทั้งยังได้รับการติดต่อจาก ม.ร.ว. ภิญญโสภณ สุธาสวัสดิ์ ผู้อำนวยการศูนย์การศึกษาออกโรงเรียนกาญจนาภิเษก (วิทยาลัยในวังชาย) ให้ทำการสอนกับนักเรียนช่างสิบหมู่ หน่วยงานสลักหิน ณ โรงเรียนกาญจนาภิเษก (วิทยาลัยในวังชาย) เป็นเวลากว่า 1 ปี ซึ่งครุสุนทรจะเน้นย้ำกับลูกศิษย์เสมอในเรื่องของทักษะการตัดหิน ต้องกำหนดขนาด สัดส่วนให้ถูกต้อง และเวลาตัดส่วนเกินของหินที่ไม่ใช่ออกต้องตัดให้ตรง ไม่เช่นนั้นจะทำให้เสียเนื้อหิน สัดส่วนจะผิด ซึ่งรายละเอียดเหล่านี้ คือ บทพิสูจน์ในคุณค่าแห่งความเป็น “ครู” ของครุสุนทร ที่มุ่งหวังให้ลูกศิษย์ทุกคนได้รับความรู้และสามารถนำไปสร้างงานประติมากรรมหินทรายได้อย่างงดงาม เพื่อรักษาเอกลักษณ์งานเชิงช่างแกะสลักหินที่นับวันจะสูญหายให้ยั่งยืนสืบไป

รางวัลที่ได้รับ

- ปี พ.ศ. ๒๕๕๘ ได้รับการยกย่องให้เป็นบุคคลผู้มีผลงานดีเด่นทางการศึกษาวัฒนธรรม และภูมิปัญญาไทย ประจำปีพุทธศักราช ๒๕๕๘ สาขาหัตถศิลป์และภูมิปัญญา งานช่างสลักหิน จากสถาบันอยุธยาศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา (รางวัลบุษราคัมมณีศรีราชภัฏ ครั้งที่ ๑๒)
- ปี พ.ศ. ๒๕๕๕ ได้รับรางวัลเชิดชูเกียรติในโครงการช่างหัตถศิลป์ไทย กลุ่มงานเครื่องหินจากศูนย์ส่งเสริมศิลปาชีพระหว่างประเทศ (องค์การมหาชน)





แกะสลักหิน

STONE CARVING

วัสดุและอุปกรณ์ / Materials and Tools

- | | |
|-----------------|----------------------|
| 1. หินทราย | 1. Sandstone |
| 2. สิ่ว | 2. Chisel |
| 3. เครื่องเจียร | 3. Grinding Machines |
| 4. กระดาษทราย | 4. Sandpaper |

ขั้นตอนการทำงาน

1. วาดร่าง กำหนดขนาด สัดส่วน ภาพที่ต้องการแกะสลักลงบนแผ่นหินจากนั้นจะสกัดเอาหินที่ไม่ต้องการออก
2. สกัดเข้าหุ่นที่ทำแบบไว้ให้พอดีกับที่ต้องการ
3. ใช้เหล็กสับ แต่งให้เข้ารูปทรงนุ่มนวลมีมิติ
4. ขัดให้เรียบร้อย พร้อมแต่งลายตามแบบ
5. หลังแต่งลายเสร็จ จึงแต่งหน้าตามยุคสมัย



WORK PROCEDURES

1. Draft, design, outline the design of artwork in sandstone plate, then chisel the unnecessary part out.
2. Chisel the sculpture to form the desired shape.
3. Use a file to improve the anaglyph
4. Polish and sharpen the pattern
5. After decorate the sculpture, furnish the sculpture's face due to its age

